

ประกาศจังหวัดร้อยเอ็ด

เรื่อง รายชื่อผู้ผ่านการประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ
ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด

ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๖/ว ๕ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินบุคคลเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในตำแหน่งระดับควบ และมีผู้ครองตำแหน่งนั้นอยู่ โดยให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ประเมินบุคคลตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ อ.ก.พ. กรม กำหนด นั้น

จังหวัดร้อยเอ็ดได้คัดเลือกข้าราชการผู้ผ่านการประเมินบุคคลที่จะเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น (ตำแหน่งระดับควบ) จำนวน ๑ ราย ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่งที่ได้รับการคัดเลือก	ส่วนราชการ
๑.	นายสุทธา บุญสินชัย	นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ (ด้านเวชกรรม)	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด โรงพยาบาลเมยวดี กลุ่มงานการแพทย์

รายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ผู้ผ่านการประเมินบุคคลเพื่อเลื่อนระดับสูงขึ้น จัดส่งผลงานประเมินตามจำนวนและเงื่อนไขที่คณะกรรมการประเมินผลงานกำหนด ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการประเมินบุคคล หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้ผ่านการประเมินบุคคลยังไม่ส่งผลงานจะต้องขอรับการประเมินบุคคลใหม่อีก หากมีผู้ใดจะทักท้วงให้ทักท้วงได้ ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันประกาศ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

(นายชัชวาทย์ ชัยเวชพิบูลย์)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด

บัญชีรายละเอียดแนบท้ายประกาศจังหวัดร้อยเอ็ด
เรื่อง รายชื่อผู้ที่ผ่านการประเมินบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ
ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด

ลำดับ ที่	ชื่อ - ชื่อสกุล	ส่วนราชการ/ ตำแหน่งเดิม	ตำแหน่ง เลขที่	ส่วนราชการ/ตำแหน่ง ที่ได้รับการคัดเลือก	ตำแหน่ง เลขที่	หมายเหตุ
๑	นายสุทธา บุญสินชัย	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด โรงพยาบาลเมยวดี กลุ่มงานการแพทย์ นายแพทย์ชำนาญการ (ด้านเวชกรรม)	๑๘๒๕๘๕	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด โรงพยาบาลเมยวดี กลุ่มงานการแพทย์ นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ (ด้านเวชกรรม)	๑๘๒๕๘๕	เลื่อนระดับ ๑๐๐%
		ชื่อผลงานส่งประเมิน “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพโรคมหาธิสั้น อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด”				
		Factor Effecting Access to Health Services of Attention Deficit Hyperactivity Disorder in Phochai District Roi Et Province				
		ชื่อแนวคิดในการพัฒนางาน “แนวทางการดูแลเด็กโรคมหาธิสั้นแบบบูรณาการระหว่างโรงพยาบาล โรงเรียน และบ้าน”				
		รายละเอียดเค้าโครงผลงาน “แนบท้ายประกาศ”				
				 นางอนรรักษ์ สุทธิประภา หัวหน้ากลุ่มงานบริหารทรัพยากรบุคคล		

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

1. เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพโรคลมชัก อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
Factor Effecting Access to Health Services of Attention Deficit Hyperactivity Disorder in Phochai District Roi Et Province.

2. ระยะเวลาที่ดำเนินการ 20 เดือนธันวาคม 2566 – 31 เดือนมีนาคม 2567

3. ความรู้ ความชำนาญงานหรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพโรคลมชัก อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อต่อไปนี้

ระบาดวิทยา

โรคลมชักเป็นภาวะทางจิตเวชเด็กที่พบได้บ่อยที่สุด โดยมีอัตราความชุกเฉลี่ยจากการศึกษาในประเทศต่างๆ(worldwide-pooled prevalence) เท่ากับ 9.4 ในประเทศไทยได้มีการศึกษา พบว่ามีความชุกของโรคลมชักร้อยละ 8.1 ดังนั้นหากคำนวณจากเด็กวัยเรียน 10 ล้านในประเทศไทยจะได้จำนวนเด็กที่เป็นโรคลมชัก 500,000 คน หรือประมาณได้ว่าในแต่ละชั้นเรียนที่มีเด็กนักเรียน 40-50 คน จะมีเด็กสมาธิสั้นรวมอยู่ด้วย 2 คน โรคนี้พบในเพศชายบ่อยกว่าในเพศหญิงในอัตราส่วนประมาณ 3.1

สาเหตุโรคลมชัก

เชื่อว่าโรคลมชักมีสาเหตุเป็นได้จากหลายปัจจัย โดยมีปัจจัยทางพันธุกรรมเป็นสาเหตุหลักในส่วนใหญ่ของผู้ป่วยในปัจจุบันได้มีการค้นพบยีนหลายตัวที่น่าจะเกี่ยวข้องกับสาเหตุของโรคลมชัก ได้แก่ dopamine 4 and 5 receptor gene, dopamine transporter gene, dopamine beta-hydroxylase gene, และ serotonin transporter gene นอกจากนี้ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมบางอย่างอาจมีส่วนทำให้เกิด โรคลมชัก เช่น ภาวะพิษจากสารตะกั่ว การสูบบุหรี่ ของมารดาในขณะตั้งครรภ์ การคลอดก่อนกำหนด และ ภาวะแทรกซ้อนอื่นๆของการตั้งครรภ์และการคลอด ส่วนปัจจัยด้านการเลี้ยงดูเช่น การเลี้ยงดูที่ขาดระเบียบ หรือการปล่อยให้เด็กดูโทรทัศน์มากเกินไป ไม่ได้เป็นสาเหตุแต่อาจมีส่วนทำให้อาการของโรคลมชักเป็นมากขึ้นได้

ลักษณะทางคลินิก

ลักษณะทางคลินิกที่สำคัญของโรคลมชัก ได้แก่ อาการขาดสมาธิและ/หรืออาการอยู่นิ่งและหุนหันพลันแล่น ที่เป็นมากกว่าพฤติกรรมตามปกติของเด็กในระดับพัฒนาการเดียวกัน ดังนี้

1. อาการขาดสมาธิ (inattention) ที่แสดงออกด้วยการเหม่อ ไม่ตั้งใจทำงานที่ต้องใช้ความพยายาม ทำงานไม่เสร็จหรือไม่เรียบร้อย ไม่รอบคอบ วอกแวก ตามสิ่งเร้าได้ง่าย หลงลืมกิจวัตรที่ควรทำเป็นประจำหรือทำของหายบ่อย และมีปัญหาในการจัดระเบียบ การทำงานและการบริหารเวลาอาการขาดสมาธิมักจะ เป็นต่อเนื่องถึงวัยผู้ใหญ่

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน(ต่อ)

2. อาการอยู่ไม่นิ่ง (hyperactivity) โดยมี พฤติกรรมซุกซนมากกว่าปกติชอบปีนป่าย เล่นแรง เล่นส่งเสียงดัง หยุกหยิก นั่งอยู่กับที่ไม่ได้นาน ชวนเพื่อน คอยหรือก่อกวนเพื่อนในห้องเรียน อาการอยู่ไม่นิ่งมัก จะลดลงเมื่อผู้ป่วยเข้าสู่วัยรุ่น โดยอาจเหลือเพียงอาการหยุกหยิก ขยับตัวหรือแขนขาบ่อยๆ หรือเป็นแค่ ความรู้สึกกระวนกระวายอยู่ภายในใจ

3. อาการหุนหันพลันแล่น (impulsivity) ได้แก่อาการใจร้อน วู่วาม ขาดการยั้งคิด อดทนรอคอย ไม่ค่อยได้ พูดแทรกในขณะที่ผู้อื่นกำลังสนทนากันอยู่ หรือแทรกแซงการเล่นของผู้อื่นในห้องเรียนผู้ป่วย อาจ โพล่งตอบโดยไม่ทันฟังคำถามจนจบ บ่อยครั้งที่ผู้ป่วยรู้สึกเสียใจกับการกระทำที่ไม่สามารถหยุดตนเองได้ทัน อาการหุนหันพลันแล่นมักเป็นต่อเนื่องจนถึงวัยรุ่น หรือวัยผู้ใหญ่

อาการของโรคสมาธิสั้นจะเป็นมากขึ้นเมื่อผู้ป่วย ต้องทำกิจกรรมที่ไม่ชอบหรือเมื่อมีสิ่งกระตุ้นให้เสีย สมาธิแต่จะน้อยลงเมื่อผู้ป่วยอยู่ในสถานการณ์ที่สงบ หรือในขณะที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่แบบตัวต่อตัว ทั้งนี้ พบว่าผู้ป่วยโรคสมาธิสั้นอาจสามารถทำกิจกรรมที่ชอบหรือที่เร้าใจได้เป็นเวลานานๆ เช่น ในการเล่นเกม หรือดูโทรทัศน์ ผู้ป่วยโรคสมาธิสั้นอาจจะมีเฉพาะอาการขาดสมาธิหรือมีเฉพาะอาการอยู่ไม่นิ่งและหุนหันพลันแล่น แต่ที่พบบ่อยที่สุดคือมีอาการทั้ง 3 ด้านร่วมกัน ผู้ป่วยที่มีอาการอยู่ไม่นิ่งและหุนหันพลันแล่นมักแสดงอาการทางพฤติกรรมให้เห็นได้ชัดเจนตั้งแต่ในวัยอนุบาลส่วนผู้ป่วยที่มีเฉพาะอาการขาดสมาธิมักไม่ได้ถูกสังเกตเห็นว่าเป็นปัญหาในวัยเด็กเล็กเนื่องจากไม่มีพฤติกรรมก่อกวน แต่จะมีอาการจะเด่นชัดในด้านปัญหาการเรียน เมื่อเรียนในชั้นที่สูงขึ้น โรคสมาธิสั้นเป็นโรคที่มีการดำเนินโรคเรื้อรังเป็นเวลาหลายปีแม้ว่าส่วนหนึ่งของผู้ป่วยอาการจะดีขึ้น หรือหายไปได้แต่มีถึงร้อยละ 60-85 ของผู้ป่วยที่ยังมีอาการอยู่จนเข้าวัยรุ่น และร้อยละ 40-50 ของผู้ป่วยที่มีอาการต่อเนื่องไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ การวินิจฉัย

การวินิจฉัยโรคสมาธิสั้นเป็นการวินิจฉัยทางคลินิก โดยอาศัยเพียงจากประวัติและการประเมินอาการของผู้ป่วย ตามเกณฑ์การวินิจฉัยของ Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th Edition-Text Revised (DSM-V-TR) กล่าวคือผู้ป่วยต้องมีอาการขาดสมาธิและ/หรืออาการอยู่ไม่นิ่งหุนหันพลันแล่น ที่เป็นมากกว่าพฤติกรรมตามปกติของเด็กในระดับพัฒนาการเดียวกัน เกิดขึ้นในอย่างน้อย 2 สถานการณ์ขึ้นไป จนทำให้เกิดปัญหาในด้านสังคม การเรียน หรืออาชีพการงานของผู้ป่วย โดยอาการ ดังกล่าวเริ่มปรากฏตั้งแต่ก่อนอายุ 7 ปีและไม่ได้เป็นจากโรคทางจิตเวชอื่น ๆ ตามเกณฑ์การวินิจฉัยของ DSM-V-TR กำหนดให้แบ่งโรคสมาธิสั้นนี้เป็น 3 ชนิดตามอาการเด่นที่ผู้ป่วย มีดังนี้

1. inattentive subtype เมื่อผู้ป่วยมีอาการในกลุ่มขาดสมาธิตั้งแต่ 6 ข้อขึ้นไป แต่มีอาการในกลุ่มอยู่ไม่นิ่ง/หุนหันพลันแล่นไม่ถึง 6 ข้อ
2. hyperactive-impulsive subtype เมื่อผู้ป่วยมีอาการในกลุ่มอยู่ไม่นิ่ง/หุนหันพลันแล่นตั้งแต่ 6 ข้อขึ้นไป แต่มีอาการในกลุ่มขาดสมาธิไม่ถึง 6 ข้อ
3. combined subtype เมื่อผู้ป่วยมีอาการในกลุ่มขาดสมาธิตั้งแต่ 6 ข้อขึ้นไปร่วมกับมีอาการในกลุ่มอยู่ไม่นิ่ง/หุนหันพลันแล่นตั้งแต่ 6 ข้อขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน(ต่อ)

แนวทางการประเมินผู้ป่วย

เด็กที่อาจถูกนำมาพบแพทย์ด้วยอาการที่บ่งชี้ว่าน่าจะเป็นโรคสมาธิสั้น เช่น ซุกซนมากกว่าปกติ อยู่ไม่นิ่ง ใจร้อนวู่วาม ไม่มีสมาธิในการเรียน หรือด้วยปัญหาอื่นที่อาจเป็นผลกระทบของโรคสมาธิสั้น เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาพฤติกรรม หรือปัญหาอารมณ์ ควรได้รับการประเมินเพื่อวินิจฉัยโรคสมาธิสั้น วินิจฉัยแยกโรคที่พบร่วมโดยการประเมินดังต่อไปนี้

การซักประวัติ ควรมีการซักประวัติจากผู้ปกครองเพื่อประเมินอาการของโรคสมาธิสั้นและความรุนแรงของอาการที่มีในสถานการณ์ต่างๆ และควรมีการประเมินปัญหาอารมณ์และพฤติกรรมอื่นๆ ปัญหาด้านการเรียน การปรับตัว รวมทั้งปัจจัยความเครียดและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อเด็ก นอกจากนี้ควรซักประวัติพัฒนาการ ประวัติการเลี้ยงดู ประวัติครอบครัว และประวัติความเจ็บป่วยทางร่างกายที่อาจเกี่ยวข้องเป็นสาเหตุ หรือทำให้เกิดอาการคล้ายโรคสมาธิสั้น

การตรวจเด็ก ควรมีการตรวจเด็กเพื่อประเมินสภาพจิตโดยรวม และตรวจหาอาการแสดงของโรคสมาธิสั้น รวมทั้งความผิดปกติทางจิตเวชอื่นๆ ที่อาจพบร่วม อย่างไรก็ตามการตรวจเด็กในบรรยากาศที่สงบในครั้งแรกๆ อาจไม่พบอาการที่ชัดเจนของโรคสมาธิสั้น จึงอาจต้องมีการสังเกตพฤติกรรมเด็กในสถานการณ์อื่นๆ หรือนัดตรวจเพิ่มเติมนอกจากนี้ควรมีการตรวจร่างกายเด็กในระบบเพื่อการวินิจฉัยแยกโรคและค้นหาโรคทางกายที่อาจพบร่วม

การใช้แบบสอบถามประเมินอาการของโรคสมาธิสั้น ควรมีการใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจอาการของโรคสมาธิสั้นกับทั้งผู้ปกครองและครู ทั้งนี้แบบสอบถามที่เฉพาะเจาะจงกับอาการของโรคสมาธิสั้น จะให้ประโยชน์ในการวินิจฉัยได้ดีกว่าแบบสอบถามที่ประเมินพฤติกรรมในทุกด้าน แบบสอบถามดังกล่าวนี้ นอกจากจะใช้เพื่อช่วยสนับสนุนการวินิจฉัยแล้ว ยังมีประโยชน์ในการใช้เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงอาการ อย่างไรก็ตามข้อมูลจากแบบสอบถามเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถนำมาใช้วินิจฉัยโรคสมาธิสั้นได้

การทดสอบทางจิตวิทยา มีความจำเป็นเฉพาะในกรณีที่สงสัยว่าเด็กมีภาวะสติปัญญาบกพร่องหรือ learning disorder ทั้งนี้ควรส่งตรวจหลังจากที่ได้รับการให้อาการสมาธิสั้นตีขึ้นก่อนเพื่อให้ผู้ป่วยได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการทำแบบทดสอบ ส่วนการประเมินสมาธิโดยใช้แบบทดสอบต่างๆ เช่น continuous performance test (CPT) ไม่สามารถนำมาใช้ในการยืนยันการวินิจฉัยได้

การตรวจทางห้องปฏิบัติการตรวจคลื่นสมอง และการตรวจทางรังสีวิทยาของระบบประสาทไม่มีประโยชน์ในการวินิจฉัยโรคสมาธิสั้น และควรทำเฉพาะในกรณีที่มีข้อสงสัยโรคทางกายจากการซักประวัติและ การตรวจร่างกายเท่านั้น

การวางแผนการรักษาและให้ความรู้เกี่ยวกับโรค

หลังจากการวินิจฉัย ควรมีการให้การปรึกษาผู้ปกครองเพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น และ วางแผนการรักษาตามแนวทางของโรคเรื้อรังที่จำเป็นต้องมีการติดตามต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรให้การช่วยเหลือ ทางด้านจิตใจแก่ผู้ปกครอง แก่ไขความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง และให้ความรู้ที่ครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน(ต่อ)

- อาการของโรคสมาธิสั้นเป็นจากความบกพร่องของสมองโดยไม่ได้เป็นจากความตั้งใจของผู้ป่วยที่จะเกียจคร้านหรือก่อความผู้อื่น

- ผลกระทบของโรคสมาธิสั้นและความบกพร่องอื่นที่พบร่วมด้วยต่อผู้ป่วยในด้านต่างๆ โดยเฉพาะหาก ไม่ได้รับการรักษา

- การพยากรณ์โรคที่ผู้ป่วยส่วนใหญ่มักมีอาการเรื้อรังและต้องการการรักษาต่อเนื่องเป็นเวลานาน สำหรับตัวผู้ป่วย ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคสมาธิสั้นและคำแนะนำในการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้ป่วย

การใช้ยารักษา

การใช้ยาตามแนวทางที่ถูกต้องได้ผลดีกว่าวิธีการรักษาด้วยการปรับพฤติกรรมโดยไม่ใช้ยาโดยยาจะช่วยให้ผู้ป่วยสามารถควบคุมตนเอง มีความตั้งใจในการเรียนและการทำงานได้ดีขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้ป่วยมีโอกาสฝึกระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และทักษะทางสังคมต่างๆ ดังนั้นเมื่อมีข้อบ่งชี้ในการใช้ยา กล่าวคือเมื่อมีการวินิจฉัยที่แน่ชัดว่าผู้ป่วยเป็นโรคสมาธิสั้นและอาการเป็นมาจนมีผลกระทบต่อการเรียนหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงควรแนะนำทางเลือกในการรักษาด้วยยาแก่ผู้ปกครอง โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของทางเลือกที่จะใช้ยาหรือไม่ใช้ยาเพื่อให้ผู้ปกครอง การตัดสินใจในกรณีผู้ป่วยเด็กโตและวัยรุ่น ควรให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการรับรู้และตัดสินใจด้วยยาที่ใช้รักษาโรคสมาธิสั้น

4. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงานและเป้าหมายของงาน

4.1 หลักการและเหตุผล

โรคสมาธิสั้น (Attention - deficit hyperactivity disorder: ADHD) จัดเป็นโรคทางจิตเวชที่พบมากสุดในเด็กเป็นอันดับหนึ่ง เกิดจากภาวะบกพร่องในการทำหน้าที่ของสมองส่งผลให้มีความผิดปกติทางพฤติกรรมในด้านการควบคุมตนเอง โดยมีความผิดปกติที่สำคัญอยู่ 3 ด้าน คือ 1) การมีช่วงสมาธิที่สั้น หรือขาดสมาธิ (Inattention) 2) ขุกขนอยู่ไม่นิ่ง (Hyperactivity) และ 3) อาการหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) โดยมีอาการมากกว่าเด็กที่มีอายุในช่วงวัยเดียวกัน และมีผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตประจำวันหรือการทำกิจกรรมในสังคม (American Psychiatric Association, 2014) ผลกระทบของโรคสมาธิสั้นในเด็กนั้นจะส่งผลทำให้เด็กมีสมาธิสั้นที่หลายคนคาดไม่ถึง เช่น เด็กขาดการจดจ่อที่ไม่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการตามช่วงอายุ โดยผลลัพธ์จากโรคสมาธิสั้นที่พบบ่อยที่สุดในวัยเด็กนั้นคือความบกพร่องด้านการเรียนทางสังคม ความรู้วิชาการ และอารมณ์ (Uneri, Senses - Dinc, & Goker, 2015) เด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้นจะไม่สามารถใช้ชีวิตในห้องเรียนได้ตามปกติเหมือนเด็กปกติทั่วไป ทำให้เกิดปัญหาต่อเนื่องด้านการเรียนรู้ช้ากว่าเด็กปกติ เด็กสมาธิสั้นมักจะรบกวนเพื่อนในชั้นเรียน เนื่องจากทำอะไรไม่ได้เท่ากับเพื่อนทำให้เกิดรู้สึกเศร้า และอารมณ์หงุดหงิด การเข้าสังคมกับเพื่อนไม่ได้ ไม่เป็นที่ชื่นชอบของเพื่อนร่วมชั้นจนนำไปสู่ปัญหาการไม่อยากไปโรงเรียน รู้สึกโดดเดี่ยว รู้สึกตนเองไร้ค่า จนมีโอกาสเสี่ยงที่เด็กคนดังกล่าวจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวได้ต่อไป (American Psychiatric Association, 2014) อาการของโรคสมาธิสั้นนั้นมักพบตั้งแต่ในวัยเด็ก และส่วนใหญ่มักมีอาการต่อเนื่องไปจนถึงวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่ หากไม่ได้รับการคัดกรองเข้ารับการรักษา หรือช่วยเหลือที่เหมาะสมอาการความผิดปกติดังที่กล่าวมานั้น นอกจากส่งผลกระทบต่อสุขภาพทางกาย สุขภาพจิตและพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ยังจะส่งผลกระทบต่อทางอ้อมต่อทั้งผู้ป่วยเองในด้านของการเรียน การประกอบอาชีพ รวมถึงส่งผลกระทบต่อครอบครัว และสังคมต่อไป

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน(ต่อ)

ในจังหวัดร้อยเอ็ดพบว่ายังไม่มีการศึกษาความชุกของโรคสมาธิสั้น พบเพียงข้อมูลการเข้าถึงบริการของผู้ป่วยโรคสมาธิสั้นที่เข้ารับการวินิจฉัยและรักษาในโรงพยาบาลเช่นกัน โดยเริ่มมีการรายงานข้อมูลในระบบ Health Data Center ในปีพ.ศ. 2564-2566 เท่ากับ 3,184, 3,390 และ 3,698 คนตามลำดับ และพบข้อมูลผู้ป่วยเด็กที่แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรคสมาธิสั้น (Attention - deficit hyperactivity disorder: ADHD และ Hyperkinetic disorder) ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลโพธิ์ชัย พบว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในปีพ.ศ.2564-2566 โดยพบผู้ป่วย 62,66 และ 82 คนตามลำดับ (HDC สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด, 2566) ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ฉะนั้นผู้วิจัยในฐานะแพทย์ประจำ โรงพยาบาลชุมชนซึ่งมีบทบาทในการประเมินภาวะสุขภาพ การวินิจฉัยแยกโรค และการให้การดูแลผู้ป่วยอย่างเหมาะสมนั้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพโรคสมาธิสั้น ปัจจัยด้านตัวเด็ก ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าถึงระบบการรักษาสมาธิสั้นในเด็กเพื่อจะได้นำผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางป้องกันการเกิดโรคสมาธิสั้นในอนาคตต่อไป บนฐานความคิดที่ว่าเด็กเป็นอนาคตของชาติที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถพัฒนาประเทศชาติสืบต่อไปในอนาคต

4.2 วัตถุประสงค์

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพโรคสมาธิสั้น
2. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการรักษาของโรคสมาธิสั้นในเด็กโรงพยาบาลโพธิ์ชัยจังหวัดร้อยเอ็ด

คำถามการวิจัย

ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการเข้าถึงบริการระบบบริการสุขภาพโรคสมาธิสั้นของเด็กในอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพโรคสมาธิสั้น โรงพยาบาลโพธิ์ชัย ได้แก่ เพศ ความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเด็กสมาธิสั้น ทักษะคิดต่อโรคสมาธิสั้นของผู้ปกครอง

4.3 เป้าหมายของงาน

1. เป็นข้อมูลให้บุคลากรด้านสาธารณสุขและครูผู้เกี่ยวข้องได้ตระหนัก เฝ้าระวังและสังเกตปัจจัยที่ส่งผลกับความเสี่ยงโรคสมาธิสั้น
2. บุคลากรสาธารณสุขสามารถนำข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงโรคสมาธิสั้นไปพัฒนาเป็นแนวทางการปฏิบัติการค้นหาและเฝ้าระวังการเกิดโรคสมาธิสั้นในเด็ก
3. ผู้ปกครองเด็กสมาธิสั้นมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติกับผลการรักษาของเด็กสมาธิสั้น

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบ Cross Sectional Comparative Study โดยทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพโรคสมาธิสั้น อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน(ต่อ)

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ป่วยเด็กอายุไม่เกิน 15 ปีที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคสมาธิสั้น ณ คลินิกโรงพยาบาลโพธิ์ชัย ตั้งแต่วันที่ 20 ธันวาคม 2566 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2567 จำนวน 82 รายเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 82 คน

3. ขอบเขตพื้นที่การวิจัย

พื้นที่ในการวิจัย คือ คลินิกโรคสมาธิสั้น โรงพยาบาลโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ขอบเขตตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพโรคสมาธิสั้น ประกอบด้วย

1)ปัจจัยด้านตัวเด็ก ได้แก่ เพศ อายุเริ่มเข้ารับรักษา ระดับการศึกษา ระดับสติปัญญา ระดับผลการเรียน ผลข้างเคียงของการกินยา

2)ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ รายได้ของ สถานภาพสมรส ความเกี่ยวข้องกับเด็ก ระยะเวลาในการเลี้ยงดู ความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง ทักษะของผู้ปกครอง

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการรักษาสมาธิสั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรคสมาธิสั้น หมายถึง พฤติกรรมที่บ่งชี้หรืออาการของโรคสมาธิสั้น ได้แก่ อาการขาดสมาธิ อาการไม่อยู่นิ่ง ชน อาการหุนหันพลันแล่น ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ซึ่งประเมินจากแบบประเมินพฤติกรรม SNAP IV(Short Form) ฉบับภาษาไทยโดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้นของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองของเด็กสมาธิสั้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาการ การดูแลรักษา การใช้ยาตามแผนการรักษาของแพทย์ และการจัดสิ่งแวดล้อมต่างๆ

ทัศนคติต่อโรคสมาธิสั้นของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองของเด็กสมาธิสั้นมีทัศนคติต่อการดูแลรักษา การเลี้ยงดูบุตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. พัฒนาระบบบริการสุขภาพโรคสมาธิสั้นในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. ทราบปัจจัยที่ส่งผลและมีความสัมพันธ์กับผลการรักษาโรคสมาธิสั้น ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพิ่มอัตราการการคัดกรองและการเข้าถึงบริการผู้ป่วยโรคสมาธิสั้นในเด็ก 6-15 ปี

4.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงระบบการคัดกรอง การส่งต่อ การรักษาโรคสมาธิสั้นทั้งในและต่างประเทศ
2. คัดเลือกตัวแปรที่สนใจศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรม
3. ออกแบบงานวิจัย กำหนดขนาดตัวอย่าง และการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เขียนเป็นโครงร่างการวิจัย เสนอคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์เพื่อขอการอนุมัติดำเนินการวิจัย
4. จัดทำแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลวิจัย
5. ดำเนินการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม
6. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน(ต่อ)

7. วิเคราะห์ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ ทักษะของผู้ปกครองและปัจจัยอื่นๆ โดยใช้ Logistic Regression Analysis

8. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

9. จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์พร้อมเผยแพร่วารสาร

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำเรื่องขออนุญาตดำเนินการวิจัยในมนุษย์ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้รับการรับรองเลขที่ COE 1222566 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2566

4.5 สรุปสาระสำคัญ

เป็นการวิจัยแบบ Cross Sectional Comparative Study กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ป่วยเด็ก อายุไม่เกิน 15 ปีที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคสมาธิสั้น ตั้งแต่วันที่ 20 ธันวาคม 2566 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2567 จำนวน 82 รายเก็บข้อมูลโดยการทำแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของครอบครัว ความรู้และทัศนคติของผู้ปกครอง รวมทั้งแบบประเมินพฤติกรรม SNAP-IV (Short Form) ก่อนและหลังรักษา 8 สัปดาห์แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติของผู้ปกครองและปัจจัยอื่นๆ กับการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพโรคสมาธิสั้นในเด็กโดยใช้ Logistic regression Analysis

ผลการวิจัยผู้ปกครองส่วนใหญ่เพศหญิงร้อยละ 51.21 เพศชาย 48.79 อายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี ร้อยละ 45.12 การศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 39.03 ความสัมพันธ์เป็นบิดา/มารดา ร้อยละ 81.71 ข้อมูลทั่วไปของเด็กสมาธิสั้นส่วนใหญ่มีอายุช่วง 5-10 ปี ร้อยละ 53.66 เพศชาย ร้อยละ 80.49 ระดับประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 63.41 ระดับสติปัญญาของเด็ก (IQ) อยู่ในระดับปกติ ร้อยละ 86.58 ส่วนใหญ่มีผลข้างเคียงจากการกินยา คือ มีอาการเบื่ออาหาร ร้อยละ 68.29 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้นของผู้ปกครองที่ได้คะแนนมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ยาที่ใช้รักษาโรคสมาธิสั้นจะช่วยให้เด็กสมาธิสั้นมีอาการดีขึ้น ร้อยละ 93.90 เด็กสมาธิสั้นมักอยู่ไม่นิ่ง นั่งไม่ติดที่ พุดแทรก ทำงานไม่เป็นระเบียบ ร้อยละ 90.24 และการจัดสิ่งแวดล้อมเช่น ให้ทำงานที่มุมเงียบสงบจะช่วยให้เด็กสมาธิสั้นได้มาก ร้อยละ 86.58 ทัศนคติต่อโรคสมาธิสั้นของผู้ปกครองที่ได้คะแนนมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ เด็กสมาธิสั้นต้องช่วยเหลือด้านการเรียนเพิ่มเติมเป็นพิเศษ ร้อยละ 84.14 รองลงมาคือเด็กสมาธิสั้นมีสติปัญญาปกติ สามารถพัฒนาได้ ร้อยละ 82.92 และเมื่อเด็กสมาธิสั้นทำดี ก็ควรได้รับรางวัลเช่นเดียวกับเด็กอื่น ร้อยละ 82.92 ตามลำดับ การประเมินพฤติกรรม SNAP-IV ของเด็กในช่วงแรกที่มาใช้บริการและวินิจฉัย ADHD พบว่าการประเมินอาการขาดสมาธิ พบเสียง ร้อยละ 51.22 การประเมินอาการไม่อยู่นิ่ง หุนหันพลันแล่น พบเสียง ร้อยละ 56.10 และการประเมินอาการติดต่อด้านพบเสียง ร้อยละ 36.59 ส่วนการประเมินพฤติกรรม SNAP-IV หลังการรักษา 8 สัปดาห์ คะแนนทั้ง 3 ด้านลดลงได้แก่ การประเมินอาการขาดสมาธิ พบเสียง ร้อยละ 13.42 การประเมินอาการไม่อยู่นิ่ง หุนหันพลันแล่น พบเสียง ร้อยละ 18.30 และการประเมินอาการติดต่อด้านพบเสียง ร้อยละ 9.76 และพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพโรคสมาธิสั้นในเด็กโดยใช้ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองเด็กกับผลการรักษาโรคสมาธิสั้น โดยพบว่าความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองต่อโรคสมาธิสั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P=0.004$)

สรุปและข้อเสนอแนะ ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพโรคสมาธิสั้นในเด็ก คือ ความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองต่อโรคสมาธิสั้น หากผู้ปกครองมีความรู้

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน(ต่อ)

ความเข้าใจ ย่อมทำให้การรักษามีประสิทธิภาพดีร่วมด้วย เด็กที่ได้รับการรักษามาเสมอ และติดตามผลการรักษา 8 สัปดาห์ จะส่งผลให้การรักษาได้ผลดี

5.ผลสำเร็จของงาน(เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ)

5.1 ผลสำเร็จของงานเชิงปริมาณ

- 5.1.1 ผู้ปกครองและครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดกรองเด็กโรคสมาธิสั้นได้อย่างถูกต้อง
- 5.1.2 ผู้ปกครองและครูทราบถึงปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดโรคสมาธิสั้น/การรักษาที่ถูกต้อง
- 5.1.3 ผู้ปกครองและครูสามารถเข้าถึงระบบบริการรักษาโรคสมาธิสั้นได้เพิ่มขึ้น
- 5.1.4 ผู้ปกครองมีทัศนคติต่อโรคสมาธิสั้นที่ถูกต้อง

5.2 ผลสำเร็จของงานเชิงคุณภาพ

- 5.2.1 ผู้ปกครองและครูมีความพึงพอใจต่อระบบการคัดกรองและรักษาโรคสมาธิสั้นเพิ่มมากขึ้น
- 5.2.2 ผู้ป่วยมีความปลอดภัยจากการใช้ยาเมทิลเฟนนิเดทเนื่องจากมีการติดตามอาการข้างเคียง
- 5.2.3 ผู้ป่วยได้รับการรักษาที่มีมาตรฐานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน
- 5.2.4 ผู้ป่วยลดระยะเวลาในการรักษาที่โรงพยาบาลใกล้บ้านเนื่องจากระบบสารสนเทศในการส่งต่อข้อมูล

6. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

6.1 นำปัจจัยที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปพัฒนากระบวนการดูแลผู้ป่วยเด็กโรคสมาธิสั้นในโรงพยาบาลโพธิ์ชัย เช่นการคัดกรองค้นหาผู้ป่วยโดยครูหรือผู้ปกครอง ตลอดจนการติดตามอาการ การส่งต่อ

6.2 ผู้ปกครองและครูนำความรู้ตามประเด็นที่เป็นปัญหาและแนวทางการปรับพฤติกรรมที่บ้านหรือที่โรงเรียนเพื่อการรักษาที่ถูกต้องและมีส่วนร่วมในการรักษาอย่างต่อเนื่อง

6.3 เผื่อระวังอาการหรือติดตามผลข้างเคียงจากยาที่พบบ่อยเพื่อให้การรักษามีความต่อเนื่องเพราะโรคสมาธิสั้นเป็นโรคเรื้อรังส่วนใหญ่มีอาการจนถึงวัยรุ่นจึงควรติดตามอย่างต่อเนื่อง

7. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

7.1 โรคสมาธิสั้นในเด็กเป็นปัญหาพฤติกรรมจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเด็กด้านบุคลิกภาพ/ด้านการเรียน/ด้านสังคมซึ่งต้องใช้เวลาในการรักษานานบางคนอาจต้องรักษาถึงวัยรุ่นทำให้การใช้ชีวิตในสังคม การเรียนหนังสือมีผลกระทบเกิดการขาดการรักษาต่อเนื่องจึงมีความจำเป็นที่ต้องวางระบบติดตามอย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้านและโรงเรียน

7.2 บุคลากรสาธารณสุขต้องผ่านการอบรมหรือมีความรู้ในการคัดกรอง การประเมินความเสี่ยง การดูแลรักษา แพทย์ในฐานะผู้ดูแลตรวจวินิจฉัยโรคตั้งแต่ในสถานบริการซึ่งมีจำนวนน้อยที่ผ่านการอบรมเฉพาะทางสาขาจิตเวชจึงต้องจัดทำแนวทางการวินิจฉัยโรคและการดูแลรักษาโรคสมาธิสั้นในเด็กที่เอื้อต่อการวินิจฉัยโดยการพิจารณาตามเกณฑ์การวินิจฉัยโรค DSM-5

8. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

8.1 จากการศึกษาวินิจฉัยพบว่าการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นพบว่าผู้ปกครองกับครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้นจึงมีความจำเป็นอย่างมากต้องอาศัยความร่วมมือการช่วยเหลือหลายวิธีร่วมกัน เช่น การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรค อาการพฤติกรรมของเด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้น การรักษาช่วยเหลือที่ดี การให้คำแนะนำในการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วย การประสานงานกับทางโรงเรียนเพื่อให้การช่วยเหลือในชั้นเรียนและการใช้ยาเพื่อลดอาการด้านพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเพื่อช่วยให้ผู้ป่วยสามารถควบคุมตนเองและปรับตัวได้ดีขึ้น

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน(ต่อ)

8.2 พบว่าการซักประวัติพ่อแม่ ผู้ปกครองมีความสำคัญอย่างยิ่งในการประเมินผู้ป่วยเพื่อการวินิจฉัยโรคสมาธิสั้น การสัมภาษณ์จะต้องครอบคลุมตั้งแต่การคลอด พัฒนาการเด็ก การได้รับอุบัติเหตุ ตลอดจนระยะเวลาที่มีอาการ ส่วนใหญ่จะได้ข้อมูลไม่ครบถ้วนจึงได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ากลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการเลี้ยงดูเด็ก ให้คำแนะนำในการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อลดสิ่งเร้า ส่งเสริมการสร้างสมาธิให้กับเด็ก แนะนำการจัดตารางเวลาในการทำกิจวัตร

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 โรคสมาธิสั้นเกิดจากหลายปัจจัย พ่อแม่ ผู้ปกครองและครูคือผู้ใกล้ชิดควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้นและเข้าใจแบบประเมินพฤติกรรม SNAP-IV เพื่อประเมินความเสี่ยงและนำเด็กเข้ารับบริการได้อย่างรวดเร็ว จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ควรจะมีการให้ความรู้ คำแนะนำและความร่วมมือจากพ่อแม่และครู

9.2 การรักษาโรคสมาธิสั้นในเด็กนอกจากจะให้ยาอย่างต่อเนื่องและติดตามผลข้างเคียงจากยาจนถึงช่วงวัยรุ่นควรมีการติดตามผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องเพื่อประเมินอาการและผลกระทบทางด้านจิตสังคมต่างๆ รวมทั้งติดตามผลการเรียน การปรับตัวที่โรงเรียนโดยความร่วมมือจากครู ประเมินและติดตามพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง

10. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

เผยแพร่ในวารสารอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพชุมชน ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 เดือนมีนาคม- เมษายน 2567

11. สัตว์ส่วนผลงานของผู้ขอประเมิน (ระบุร้อยละ)

1) นายสุทธา บุญสินชัย สัตว์ส่วนของผลงาน ร้อยละ 100

12. ผู้ที่มีส่วนร่วมในผลงาน (ถ้ามี)

1) ..... สัตว์ส่วนของผลงาน.....

2) ..... สัตว์ส่วนของผลงาน.....

3) ..... สัตว์ส่วนของผลงาน.....

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....

(นายสุทธา บุญสินชัย)

(ตำแหน่ง) นายแพทย์ ระดับชำนาญการ(ด้านเวชกรรม)

(วันที่)...../...../.....

ผู้ขอประเมิน

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน(ต่อ)

ส่วนที่ 2 ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน(ต่อ)

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
นายสุทธา บุญสินชัย	

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....

(นายสุพัตร บุระณะเวช)

(ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลโพธิ์ชัย

(วันที่).....11...../.....ก.ค.๒๕๖๗...../ 2567.....

ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ).....

(นายสุรเดช ชูเวช)

(นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด)

(ตำแหน่ง).....

(วันที่).....17...../.....ก.ค. 2567...../.....

ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

หมายเหตุ : คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อยสองระดับคือผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแลและผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับเว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวก็ให้มีคำรับรองหนึ่งระดับได้

**แบบเสนอแนวทางการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน
(ระดับชำนาญการพิเศษ)**

1.เรื่อง แนวทางการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นแบบบูรณาการระหว่างโรงพยาบาล โรงเรียน และบ้าน

2.หลักการและเหตุผล

โรคสมาธิสั้นเป็นโรคที่มีความชุกสูงเมื่อเทียบกับโรคด้านพฤติกรรมอื่น ๆ ในเด็กวัยประถมศึกษา ระบบบริการสุขภาพสำหรับเด็กโรคสมาธิสั้นในปัจจุบันยังมีข้อจำกัด เนื่องจากกำลังคนด้านสุขภาพจิตไม่เพียงพอ ในปัจจุบันการวินิจฉัยโรคสมาธิสั้นอยู่ที่โรงพยาบาลทุติยภูมิและโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ ที่มีอายุรแพทย์ กุมารแพทย์ หรือแพทย์เฉพาะทางด้านจิตเวชศาสตร์เด็กและวัยรุ่น หรือด้านจิตเวชศาสตร์ แต่เนื่องจากมีแพทย์เฉพาะทางจำนวนน้อย อาจทำให้เกิดความล่าช้าในการประเมินวินิจฉัยและรักษา การขาดการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้กับบุคลากรสาธารณสุข ครู พ่อแม่หรือผู้ดูแลเด็ก และชุมชน เกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น การบำบัดรักษา การติดตามผลและการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ โรงพยาบาลโพธิ์ชัย ยังขาดความรู้และทักษะ สื่ออุปกรณ์ ให้ความรู้เรื่องโรคและการปรับพฤติกรรมเด็ก การให้คำแนะนำแก่ครูและผู้ดูแลเด็กที่มีอาการหรือโรคสมาธิสั้นยังไม่ได้ทำหรือทำได้จำกัด ด้านระบบการส่งต่อผู้รับบริการในเครือข่ายฯขึ้นเป็นไปได้ดี การรับส่งต่อผู้ป่วยฯลง เพื่อติดตามและดูแลต่อเนื่องร่วมกับ โรงเรียน ที่บ้านและชุมชนอย่างต่อเนื่องยังทำได้น้อยหรือยังไม่ได้ทำ ด้านระบบสารสนเทศในการส่งต่อข้อมูลที่เป็นและติดตามผู้ป่วยในเครือข่ายบริการยังมีจำกัด

ผลกระทบต่อสำคัญของเด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้น มีโอกาสที่จะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน หรือเกิดการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุได้ มากกว่าเด็กปกติ นอกจากนั้นพฤติกรรมจากภาวะโรคทำให้มีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ทำให้เป็นภาระของครอบครัว และเกิดปัญหาห้วงเด็กและผู้ปกครองปัญหาที่เกิดจากโรคสมาธิสั้นเป็นปัญหาระยะยาวและสามารถส่งผลกระทบต่อพัฒนาการในวัยรุ่นและผู้ใหญ่ เช่น ต่อด้านสังคม ติดยาเสพติด และเกิดภาวะซึมเศร้าได้ ดังนั้นเพื่อป้องกันการสูญเสียทรัพยากรบุคคลของประเทศจากโรคสมาธิสั้นในวัยเด็ก การคัดกรองและได้รับการวินิจฉัยเร็วที่สุด เพื่อให้การบำบัดและรักษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ฉะนั้นในฐานะปฏิบัติงานแพทย์ประจำโรงพยาบาลชุมชน จึงได้สนใจที่จะจัดทำแนวทางการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นแบบบูรณาการระหว่างโรงพยาบาล โรงเรียน และบ้าน เริ่มจากการวินิจฉัยโรคโดย ให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ครู วางแผนในการรักษา แนะนำการปรับสภาพแวดล้อมและวิธีการดูแลของผู้ปกครอง ประสานงานกับโรงเรียนและแนะนำครูในการช่วยเหลือผู้ป่วย แนะนำทางเลือกในการรักษาด้วยการใช้ยา หรือการรักษาด้วยพฤติกรรมบำบัดเพื่อให้เด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้น ลดความรุนแรงของอาการและปัญหาเชิงพฤติกรรมและเพิ่มโอกาสประสบความสำเร็จด้านการเรียนของเด็กโรคสมาธิสั้น

3.บทวิเคราะห์ / แนวความคิด / ข้อเสนอและข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

รูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (Chronic Care Model) เป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับและมีการพัฒนาเป็นมาตรการจัดรูปแบบบริการที่หลากหลายกับผู้ป่วยโรคเรื้อรังในบริบทต่างๆ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับผลของการใช้รูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และการสนับสนุนการจัดการตนเอง มีการนำไปใช้แล้วผลที่ได้เป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยมาก สำหรับการวางแผนงานเชิงนโยบายด้านสาธารณสุขของประเทศไทยและการทบทวนการดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นระบบในกลุ่มโรคเรื้อรังเพื่อที่จะนำข้อมูลมาสรุปในเบื้องต้นและเป็นฐานข้อมูลสำหรับต่อยอด ทำให้เข้าใจการนำมา

ประยุกต์ใช้ปรับปรุงผลการดำเนินงานในทางปฏิบัติในปัจจุบัน เป็นข้อมูลสำหรับเพิ่มทางเลือกในการปฏิบัติอันจะช่วยในการวางแผนเชิงนโยบายต่อไปในอนาคต การรวบรวมหลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีคุณภาพจึงมีความจำเป็นต่อการเป็นข้อมูลพื้นฐานไปใช้ในการจัดบริการที่เหมาะสมตามแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจในการนำรูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง(Chronic Care Model) ในผู้ป่วยโรคสมาธิสั้นเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนในการพัฒนาการให้บริการผู้ป่วยโรคสมาธิสั้น ส่งเสริมให้ผู้ป่วยกลุ่มนี้มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุขต่อไปตาม

แนวคิดของรูปแบบการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง(Chronic Care Model) 6 องค์ประกอบ คือ 1) สิ่งสนับสนุนในชุมชน 2) หน่วยงานบริการสุขภาพ 3) การสนับสนุนการจัดการตนเอง 4) การออกแบบระบบการให้บริการ 5) การสนับสนุนการตัดสินใจ และ 6) ระบบสารสนเทศทางคลินิก มาจัดระบบบริการในการพัฒนา ปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการการดูแลผู้ป่วยโรคสมาธิสั้น ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการพัฒนาแนวทางการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นใช้แนวคิดบริการสุขภาพโรคเรื้อรัง โรคสมาธิสั้นในเด็กเป็นโรคเรื้อรังต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ แบบบูรณาการและต่อเนื่องไปจนถึงที่บ้าน และชุมชน การพัฒนาระบบบริการอยู่บนฐานของระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ ทูติยภูมิ และตติยภูมิ ครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูรวมถึงทั้งบริการที่จัดโดยบุคลากรทางด้านสุขภาพ และบริการที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว และชุมชน สอดคล้องกับความจำเป็นหรือความต้องการ และสภาพปัญหาโรคสมาธิสั้นในเด็กของพื้นที่อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีความเป็นไปได้ บทบาทของผู้ให้บริการไม่ซับซ้อน เน้นการขยายบทบาทและศักยภาพการให้บริการของสถานบริการระดับปฐมภูมิและทูติยภูมิ 3 ด้านหลัก คือ

1) การให้คำแนะนำเรื่องโรคสมาธิสั้นและการดูแลเด็กเบื้องต้นโดย รพสต.

2) การคัดกรองอาการสมาธิสั้นโดยครู ผู้ดูแลและบุคลากรที่รับผิดชอบใน รพช.

3) การตรวจและวินิจฉัยโรคโดยแพทย์และระบบยาเมทิลเฟนิเตด โดยแพทย์และทีมสหสาขาวิชาชีพ รพช. และระบบส่งต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลของเครือข่ายบริการโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ เป้าหมายระบบบริการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นตามระดับบริการระดับปฐมภูมิ

1. พ่อแม่หรือผู้ดูแลมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคสมาธิสั้น และสามารถสังเกตพฤติกรรมและประเมิน อาการภาวะสมาธิสั้นเบื้องต้นด้วยเครื่องมือ SNAP-IV สามารถช่วยเหลือเด็กเบื้องต้นที่บ้านโดยจัดกิจกรรมและปรับสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และสามารถดูแลเด็กต่อเนื่องและสอดคล้องกับโรงเรียน และ โรงพยาบาล รวมถึงการดูแลการใช้ยาและติดตามอาการไม่พึงประสงค์เมื่อได้รับการวินิจฉัยและการรักษาด้วยยา

2. ครูโรงเรียนประถมศึกษาผู้รับผิดชอบในการดูแลเด็กที่มีอาการและเด็กโรคสมาธิสั้น สามารถสังเกต พฤติกรรมและประเมินอาการของโรคสมาธิสั้นเบื้องต้นด้วยเครื่องมือ SNAP-IV และเครื่องมือคัดกรอง นักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น บกพร่องทางการเรียนรู้และออทิซึม (KUS-SI Rating Scale) สามารถปรับ พฤติกรรมและจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กที่มีอาการและเด็กโรคสมาธิสั้น สามารถสื่อสาร ประสานงานกับพ่อแม่หรือผู้ดูแลและโรงพยาบาลในการนำเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้นเพื่อรับการวินิจฉัย รักษาและดูแลต่อเนื่องได้ โดยสามารถประเมินอาการของเด็กเป็นระยะ ๆ เพื่อติดตามผลการรักษา และ ดูแลการใช้ยาของเด็กที่โรงเรียนในกรณีที่เด็กได้รับการวินิจฉัยและรักษาด้วยยา

3. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพสต.) พยาบาลวิชาชีพสามารถคัดกรองอาการเบื้องต้นด้วยเครื่องมือ SNAP-IV ประเมินพัฒนาการของเด็กสามารถให้คำแนะนำในการปรับพฤติกรรมแก่ครูและพ่อแม่หรือผู้ดูแล ส่งต่อและรับผู้ป่วยจากโรงพยาบาลระดับทูติยภูมิและตติยภูมิ พร้อมกับสื่อสารข้อมูล

ความต้องการของผู้รับบริการอย่างเป็นระบบ สามารถติดตามดูแลเด็ก ด้วยการประเมินอาการเป็นระยะๆ และสามารถสร้างเครือข่ายในการดูแลเด็กอย่างต่อเนื่องร่วมกับโรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องได้

เป้าหมายระบบบริการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นตามระดับทุติยภูมิ โรงพยาบาลชุมชน (รพช.)

1. รับส่งต่อจากบริการปฐมภูมิ รพสต. พ่อแม่หรือผู้ดูแล/หรือครูโดยตรง

1.1 พยาบาลจิตเวชเด็กและวัยรุ่น หรือพยาบาลจิตเวช ผู้รับผิดชอบงานสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น สามารถให้คำแนะนำการปรับพฤติกรรมกับครูและผู้ปกครองในเด็กที่มีอาการสมาธิสั้นสามารถ ติดตาม ประเมินอาการของเด็กที่ได้รับการวินิจฉัยด้วยโรคสมาธิสั้นได้ ให้ความรู้เรื่องโรคสมาธิสั้นการรักษาและการดูแล สามารถให้ความรู้เรื่องโรคด้านพฤติกรรมและสุขภาพจิตแก่ครูและผู้ปกครองได้

1.2 เกสัชกรโรงพยาบาลชุมชนสามารถให้คำแนะนำการใช้ยาและติดตามอาการไม่พึงประสงค์กับผู้ดูแล และครูโรงเรียนประถมศึกษาได้ มีระบบติดตามอาการไม่พึงประสงค์ใช้เครื่องมือในการติดตามอาการไม่พึงประสงค์

1.3 บุคลากรด้านสุขภาพจิตอื่น ๆ เช่น นักจิตวิทยา นักกิจกรรมบำบัด ร่วมทีมการประเมินอาการ และบำบัดทางสังคมจิตวิทยา และกิจกรรมบำบัด และสามารถให้คำแนะนำพ่อแม่หรือผู้ดูแล และครูในการปรับพฤติกรรมที่บ้านและที่โรงเรียนได้ และให้การบำบัดหรือปรับพฤติกรรมได้ โดยไม่ต้องรอการวินิจฉัย

2. การติดตามผลและดูแลอย่างต่อเนื่อง

3.1 วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้เกิดระบบบริการเด็กโรคสมาธิสั้นตั้งแต่การคัดกรอง ส่งต่อ วินิจฉัย บำบัดรักษาและติดตามที่ชัดเจน สอดคล้องต่อเนื่องกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีประสิทธิภาพ

2) ลดช่องว่างของระบบการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้น ณ ปัจจุบัน ได้แก่ ขาดการคัดกรองก่อนวัยเรียน ระยะเวลาการรอการวินิจฉัยและบำบัดรักษานาน ขาดการปรับพฤติกรรมเด็กที่โรงเรียนและที่บ้าน ขาดการติดตามความร่วมมือในการใช้ยา ผลและอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาที่บ้านและโรงเรียนในเด็กที่ได้รับการวินิจฉัยและรักษาด้วยยา

3.2 ขั้นตอนการดำเนินการ

ขั้นตอนดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการวางแผนปฏิบัติการ PLAN

1.1 วิเคราะห์สถานการณ์และสภาพปัญหาการดูแลผู้ป่วยเด็กสมาธิสั้น อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2 ประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนากำหนดแผนปฏิบัติการแนวทางการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นแบบบูรณาการระหว่างโรงพยาบาล โรงเรียน และบ้าน

1.3 กำหนดแผนการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้น โดยเครือข่ายสุขภาพอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนปฏิบัติการตามแผน DO

2.1 จัดทำแนวทางการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้น (ภาคผนวก)

2.2 ประชุมครู/ผู้ปกครอง/รพสต. เรื่องการคัดกรองตามแบบประเมินพฤติกรรม SNAP-IV

2.3 ปรับปรุงรูปแบบการติดตาม/การเฝ้าระวังอาการไม่พึงประสงค์จากยา/การส่งข้อมูลสารสนเทศ

2.4 ปรับพฤติกรรมเด็กในโรงเรียนและที่บ้าน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล CHECK

- 3.1 ประเมินผลกระบวนการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้น
- 3.2 ติดตามผลการรักษาด้วยยาและการปรับพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง
- 3.3 ผู้ปกครองและครูมีความรู้ความเข้าใจแบบประเมินพฤติกรรม SNAP-IV
- 3.4 เด็กอายุ 4-18 ปีได้รับการคัดกรองตามแบบประเมินพฤติกรรม SNAP-IV ทุกคน
- 3.5 ผู้ปกครอง/ครูมีความรู้เรื่องการบำบัดและปรับพฤติกรรมที่บ้านและโรงเรียนได้

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการถอดบทเรียน ACT

- 4.1 สะท้อนผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ
- 4.2 วิเคราะห์สิ่งที่ต้องพัฒนาปรับปรุง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานและการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน

ในรอบต่อไป

3.3 ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม 2567- เดือนธันวาคม 2567

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 4.1 โรงพยาบาลโพธิ์ชัย มีการพัฒนาแนวทางการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นแบบบูรณาการ
- 4.2 ผู้ปกครอง/ครู/รพสต.ได้รับความรู้และมีความสามารถในการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นได้อย่างถูกต้อง
- 4.3 ผู้ปกครอง/ครูและญาติมีความพึงพอใจและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 4.4 บุคลากร รพช/รพสต./โรงเรียน/บ้านมีการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นร่วมกันทั้งอำเภอ

5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- 5.1 ร้อยละ 18 ของผู้ป่วยโรคสมาธิสั้น ADHD เข้าถึงบริการสุขภาพจิตเพิ่มขึ้น
- 5.2 ร้อยละ 80 ของเด็กปฐมวัยได้รับการคัดกรอง SNAP-IV
- 5.3 อัตราการขาดยา 0
- 5.4 ร้อยละ 100 ของเด็กโรคสมาธิสั้นได้รับการดูแลช่วยเหลือจนดีขึ้น
- 5.5 ร้อยละ 80 ความพึงพอใจต่อการการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นของผู้รับบริการ

(ลงชื่อ).....

(นายสุทธา บุญสินชัย)

ตำแหน่ง นายแพทย์ ระดับชำนาญการ (ด้านเวชกรรม)

วัน...../.....เดือน.....พฤษภาคม.....ศ. 2567.....

ผู้ขอประเมิน